

פרפראות תאר

חלק ב' – שביעי של פסח ופרשת אחרי עמוד א מפתח נושאים שביעי של פסח – פרשת אחרי מות

עמוד ח

פרשת אחרי

ביאור נאה למה מרמז הכתוב לבית ראשון,
ולבית שני לא

מתי יש לומר אין קטיגור נעשה סניגור

עמוד ט

למה צריך הקב"ה לשוחטו ליצר הרע ומלאך
המות

ביאור, למה משמר שבת, וכהלכתו, מוחלין לו
על עבודה זרה

עמוד י

הקטורת מכפר על לשון הרע לפי שיש לצרף
פושעי ישראל,

למה אמרו חז"ל הטעם מפני שהתורה אמרה,
הרי אין אדם יכול לעמוד בה,

ביאור המהר"ל למה היה מחזירן למכתשת
בערב יום כיפור

עמוד יא

ביאור אומרז"ל עצומו של יום מכפר

טעם נאה למה אומרים ביו"כ בקול רם

עמוד יב

במה זכה חזקיהו המלך שדורו היה ראש
וראשון לכל הדורות בלימוד התורה

למה כתבה תורה איסור העברת בנו למולך בין
איסורי עריות

עמוד ב

הצדיק אבד אלו התשעים חמורים שאיבד משה
רבינו

בזכות ארבעה דברים שהיו ביוסף נגאלו
ממצרים

למה השווה הכתוב את בניי ביציאתם ממצרים
לפרדס של רימונים

עמוד ג

ביאור ה"יד הגדולה" היא היד הגדולה של
בתיה

בפיוט אחד נאמר כי בקי"ס קיבלו אמונה ופיוט
אחר אומר שקיבלו יראה

למה היה צריך שתראה השפחה מה שלא ראתה
הגבירה

עמוד ד

השווה הנביא גילוי שכינה של לעתיד כבזמן
קריעיי"ס

ארונו של יוסף ראה הים וינס בכך קדש שם
שמים בסתר בקריעיי"ס

ביאור הכתוב כסמו ים וצללו כעופרת הנראים
סותרים

עמוד ה

ראו העליונים בצרתן של ישראל ולא נתנו שבח
והודאה לאלקיהם

ביאור נפלא שמבאר המהרש"א בפסוק המרמז
לנס המשולש

עמוד ו

יסוד מוצק בדרך האמונה, מצאנו בדרשות
הר"ן,

עמוד ז

הציצית מכוונת כנגד גאולת מצרים

הצדיק אבד אלו התשעים חמורים שאיבד משה רבינו

כתיב (שמות י"ג י"ט), "ויקח משה את עצמות יוסף עמו",

כתיב (משלי י"ח) "חכם לב יקח מצות",

כתיב (ישעיה נ"ז א') "הצדיק אבד, ואין איש שם על לב",

משה רבינו נקרא חכם לב

איתא בגמרא (סוטה י"ג ע"א), תנו רבנן, בא וראה כמה חביבות מצות על משה רבינו, שכל ישראל כולן נתעסקו בביזה, והוא נתעסק במצות, שנאמר (משלי י"ח) **חכם לב יקח מצות**, ע"כ,

תשעים חמורים כנגד משה רבינו שהיה צדיק

איתא בגמרא (בכורות ה' ע"ב), אמר ר' חנינא, שאלתי את ר' אליעזר, מה נשתנו פטרי חמורים, (להיפדות, כמ"ש כל פטר חמור תפדה וגו') מפטרי סוסים וגמלים, א"ל גזירת הכתוב היא, **ועוד** שסייעו ישראל בשעת **יציאתם ממצרים**, שאין לך כל אחד ואחד מישראל שלא היו עמו **תשעים חמורים** לובים טעונים מכספה וזהבה של מצרים, ע"כ,

כתב בעל מגלה עמוקות, הטעם, שלכל אחד מישראל היו "תשעים" חמורים, משום שרכוש גדול היה כנגד משה, שהיה צדיק, לכן היה צדיק (תשעים) חמורים, (מובא בעיון יעקב בכורות ה' ע"ב)

ביאור הכתוב הצדיק אבד ואין איש שם על לב

לפי"ז ניתן לבאר את הכתוב, (ישעיה נ"ז א') "הצדיק אבד, ואין איש שם על לב", שמרמז על משה רבינו ע"ה, שנקרא חכם לב, משום שכולן נתעסקו בשעת יציאת מצרים עם התשעים חמורים, ומשה רבינו נתעסק בעצמות יוסף, כדאיתא בגמרא, א"כ משה רבינו איבד את הצדיק חמורים, וזה הרמז, "הצדיק אבד" "ואין איש שם על לב", שאף איש לא בא ליקח מצוות ולהיקרא חכם לב, וזהו הרמז בפסוק, "הצדיק אבד, ואין איש שם על לב".

* * * * *

בזכות ארבעה דברים שהיו ביוסף נגאלו ממצרים

כתיב (שמות י"ג י"ט), "ויקח משה את עצמות יוסף עמו",

איתא במכילתא, (מסכתא דפסחא פרשה ה) בזכות ארבעה דברים נגאלו ממצרים, שלא נחשדו על העריות, ולא על לשון הרע, ולא שנו את שם, ולא שנו את לשונם,

אפשר לפרש, "ויקח משה את עצמות יוסף עמו", שלקח עמו בצאתם ממצרים את זכות ארבעה דברים שהיו בו בעצמיותו של יוסף, שנחשד בכך, **בלשון הרע**, דבתם רעה, **עריות**, אצל פוטיפר, **שלא שינה את שמו**, אני יוסף, **שלא שינה את לשונו**, כי פי המדבר. וזהו "את עצמות יוסף".

* * * * *

למה השווה הכתוב את בני"י ביציאתם ממצרים לפרדס של רימונים

איתא בפרקי דרבי אליעזר (פרק מ"ב), ויהי בשלח פרעה את העם, זהו שאמר הכתוב, שלחך פרדס רמונים, מה הפרדס הזה מלא מין עץ אילן עושה פרי, כך יצאו ישראל ממצרים מלאים כל טוב מין ברכות, לכך נאמר שלחך פרדס רמונים,

יש להבין, למה השווה את בני ישראל ביציאתם ממצרים, לפרדס של רימונים דווקא,

אפשר לומר עפ"י מה דאיתא בגמרא (עירובין י"ט ע"א), **כפלה הרמון רקתך** ואמר רבי שמעון בן לקיש אל תיקרי רקתך אלא ריקתך שאפילו ריקנין שבך מליאין מצות כרמון,

וכשיצאו בני"י ממצרים היה בהם אנשים בדרגות שונות, וגם בדרגות נמוכות, ולכן כאשר רצה הקב"ה להוציא את בני"י ממצרים מלאים כל טוב מין ברכות, השווה אותם לפרדס של רימונים, לומר שאפילו ריקנין שבך מליאין מצות כרמון, והם זכאים לכל טוב.

* * * * *

ביאור ה"יד הגדולה" היא היד הגדולה של בתיה

כתיב (שמות י"ד ל"א), וירא ישראל את היד הגדולה אשר עשה ה' במצרים ויראו העם את ה' ויאמינו בה' ובמשה עבדו,

כתיב, (שמות ב' ו') ותרא את התבה בתוך הסוף ותשלח את אמתה ותקחה, כתב רש"י, (מסוטה י"ב ע"ב), והם דרשו, את אמתה, את ידה, שנשתרבה אמתה אמות הרבה,

כשראו היד הגדולה שעשה ה' למה האמינו במשה

לכאורה קשה, כאשר ראו בניי את היד הגדולה אשר עשה ה', היה צריך לומר ויאמינו בה', למה נאמר שהוסיפו להאמין גם במשה עבדו.

ביאור הדבר שהיד הגדולה היתה עבור משה

ואפשר לומר, שכאשר נולד משה רבינו והושלך ליאור באה בתיה בת פרעה ועשה לה הקב"ה יד גדולה, שנשתרבה אמתה, שעיי"כ יינצל מושיען של ישראל. ובעת קריעת ים סוף, כשראו בניי, כי משה רבינו היה שליחו של הקב"ה להושיען, אז הבינו על מה ולמה עשה ה' לבת פרעה את היד הגדולה, כדי שתוכל להציל את מי שעתיד להיות מושיען של ישראל, ודבר זה הביאם להאמין גם בה' וגם במשה עבדו, עיי"כ ביארת ואח"כ, מצאתי ביאור זה,

הביאור הנ"ל נמצא בספר לב אריה

ביאור זה מצאתי בספר קדמון, "לב אריה" מאת מוהר"ר יהודה אריה לייב האשקי (פרשת בשלח עמוד 205 אוצר החכמה) הודפס בשנת תל"ד,

וכך כתב, וזה שאמר הכתוב "וירא ישראל את היד הגדולה אשר עשה ה' במצרים" ר"ל שראו ישראל שיד בתיה גדלה עד מאוד אישתרבו אישתרבב כדי להציל את מרע"ה מן המים, אם כן כשראו הנס הגדול הזה, ולכך "ויאמינו בה", שהאמינו שה' הוא אלהים ומשה הוא עבדו נאמן בכל ביתו הוא, והאריך שם בביאור הענין,

(מובא גם בספר ילקוט האורים פרשת בשלח עמוד מ"ט, אוצר החכמה).

בפיוט אחד נאמר כי בקי"ס קיבלו אמונה ופיוט אחר אומר שקיבלו יראה

בבקעך ים סוף עמך ראו. היד הגדולה וייראו, (שיר היחוד ליום השבת, אז ביום השביעי נחת).

מבואר, שבקרי"ס קיבלו יראה כמ"ש וייראו,

וקשה מהא דאומרים בתפילת ערבית המעביר בניו בין גזרי ים סוף. את רודפיהם ואת שונאיהם בתהומות טבע. וראו בניו גבורתו. שבחו והודו לשמו,

ומבואר דשבחו והודו לשמו הוא מתוך אהבה, אי"כ מה קיבלו ישראל כשראו קריעת ים סוף אהבה או יראה,

יש ליישב, דאהבה היא כידוע דרגה גבוהה יותר מיראה, ולכן,

עמך שהם פשוטי העם, שהם בדרגה הנמוכה שעדיין אין להם יראה הם קיבלו יראה. כמ"ש עמך ראו וייראו,

אבל בניו, שהם בדרגה הגבוהה יותר, שבודאי יש להם כבר יראה, הם קבלו אהבה, כמ"ש, וראו בניו גבורתו שבחו והודו לשמו.

מבואר, כי בקי"ס היה מי שקיבל יראה, והיה מי שקיבל אהבה, ולא קשה מידי.

למה היה צריך שתראה השפחה מה שלא ראתה הגבירה

איתא במכילתא (פרשתא דשירה פרשה ג') **ראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל וכל שאר הנביאים.**

יש להבין לשם מה הראה להם הקב"ה, ואפילו לפשוטים שבהם מראות שלא ראו כל הנביאים. גם יש לברר מהו אומרם ראתה שפחה, ומה המעלה בשפחה שראתה, והלא כל ישראל ראו דבר זה.

איתא בגמרא (קידושין מ"א) "אמר רב יהודה אמר רב אסור לאדם שיקדש את האשה עד שיראנה",

לפי"ז, אפשר לבאר דברי חז"ל,

אמר הקב"ה, **ינוס מפני מי שנס**, שנאמר ויעזוב בגדו בידה **וינס** ויצא החוצה, כלומר שבזכות יוסף נקרע הים,

איתא בגמרא (סוטה ל"ו ע"ב) יהודה קידש שם שמים **בפרהסיא**, כאשר קפץ נחשון בן עמינדב לים תחילה, נקרא כולו על שמו של הקדוש ברוך הוא, יוסף שקידש שם שמים **בסתר**, הוסיפו עליו אות אחת משמו של הקדוש ברוך הוא, עיי"ש,

יהודה קידש בקריעי"ס ש"ש בפרהסיה

אפשר לומר, כמו שקידוש שם שמים של יהודה היה בכך שלקח חלק בקריעת הים, בכך שקפץ לתוך הים, והיה הדבר נעשה **בפרהסיה**,

יוסף קידש ש"ש בקריעי"ס בסתר

כך קידוש ש"ש של יוסף היה בכך שבזכותו נקרע הים כדלעיל, אך יוסף קידש ש"ש **בסתר**, מכיוון וכל ישראל לא ראו את עצמותיו של יוסף בים, וכמו יהודה שקידש ש"ש בקריעת ים סוף, כך יוסף קידש ש"ש בקריעת ים סוף, שנקרע הים על ידו, זה בסתר וזה בגלוי.

* * * * *

ביאור הכתוב כסמו ים וצללו כעופרת הנראים סותרים

כתיב (שמות טו י'), נשפת ברוחך **כסמו ים**, פירוש שאחר שעברו בניי ביבשה, והמצרים נכנסו אחריהם לים הם נתכסו במי הים, כאשר הם היו **בקרקעית הים** והמים מכסים מעליהם, א"כ איך אפשר להסביר את המשך הפסוק **צללו כעופרת** שמשמעו שהם צללו מלמעלה,

ביאורו שבא להזכיר עושה נפלאות שלא כדרך הטבע

איתא (טור שו"ע או"ח סימן ו'), **ומפליא לעשות** כדאיתא במדרש, כי גדול אתה **ועושה נפלאות**, האדם דומה לנאד מלא רוח, ואם יעשה אדם בנאד נקב כחודה של מחט הרוח יוצא, והאדם מלא נקבים ורוחו משתמרת בתוכו הוי **ועושה נפלאות** עכ"ל,

לפי"ז יוצא כי בדרך הטבע כאשר המים כיסו את המצרים הם היו צריכים לצוף למעלה כמו נאד,

איתא, **יום מתן תורה** היה יום נישואי בני ישראל עם הקב"ה כביכול, וכמו שדרשו חז"ל (תענית כ"ו) את הפסוק (שיה"ש ג' י"א) בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו וביום שמחת לבו, ביום חתונתו זה מתן תורה ע"כ,

ולפי שעל החתן איתא שצריך שיראנה, א"כ צריך הקב"ה לבוא לראות את ישראל כביכול, וכשם שבא לראות כך בא לראות, ולכן נעשה דבר זה שיראו כל ישראל את הקב"ה, ואפילו שפחה שבהם.

* * * * *

השווה הנביא גילוי שכונה של לעתיד כבזמן קריעי"ס

כתיב (ישעיה י"א ט'), כי מלאה הארץ דעה את ידוד **כמים לים מכסים**,

איתא במכילתא (פרשת שירה פ' ג') ראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל וכל שאר הנביאים,

בקריעת ים סוף היה **גילוי שכונה** הגדול ביותר, וכשרצה הנביא ישעיה לומר **כי מלאה הארץ דעה את ידוד**, פירוש שיהיה גילוי שכונה הגדול ביותר וכולם יידעו את ה', השווה זאת **לקריעת ים סוף** שאז היה גילוי שכונה הגדול ביותר כדלעיל,

כמים לים מכסים הוא בזמן קריעת ים סוף

וזה היה **בקריעת ים סוף** שהיה הים מגולה ואח"כ נתכסה, וזהו פירוש הפסוק כי יגיעו לדרגה של **ומלאה הארץ דעה את ה'** כמו שהיה בזמן שהמים **לים מכסים**. שזהו קריעת ים סוף.

* * * * *

ארונו של יוסף ראה הים וינס בכך קדש שם שמים בסתר בקריעי"ס

איתא, (ילקוט שמעוני תהלים - פרק קיד - המשך רמז תתעג), הים ראה **וינוס**, מה ראה, ארונו של יוסף יורד לים,

ביאור נפלא שמבאר המהרש"א בפסוק המרמז לנס המשולש

כתיב (תהלים סו ו) "הפך ים ליבשה, בנהר יעברו ברגל, שם נשמחה בו, משל בגבורתו עולם, עיניו בגוים תצפינה, הסוררים אל ירומו למו סלה",

הנס שנעשה לרפב"י בנהר גינאי

איתא בגמרא (חולין דף זא) רבי פנחס בן יאיר הוה קאזיל לפדיון שבויין, פגע ביה בגינאי נהרא, אמר ליה גינאי חלוק לי מימך ואעבור בך, אמר ליה, אתה הולך לעשות רצון קונך ואני הולך לעשות רצון קוני, אתה ספק עושה ספק אי אתה עושה אני ודאי עושה, אמר ליה, אם אי אתה חולק, גוזרני עליך שלא יעברו בך מים לעולם, חלק ליה, אמר רב יוסף, כמה נפיש גברא ממשה ושתין רבוון, שנחלק להן ים סוף.

הנס שנעשה לנושא החיטים לפסח

הוה ההוא גברא דהוה דארי חיטי לפיסחא, אמר ליה חלוק ליה נמי להאי דבמצוה עסיק, חלק ליה,

הנס שנעשה לההוא טעיא

הוה ההוא טייעא דלווה בהדיהו, אמר ליה חלוק ליה נמי להאי, דלא לימא כך עושים לבני לוי, חלק ליה,

כתב המהרש"א (חולין דף זא ד"ה א"ל חלוק), יש לנו רמז בנס זה בקרא בסי' תהלים ס"ו ו, גבי קריעת ים סוף, שאמר הכתוב,

"הפך ים ליבשה", היינו קריעת ים סוף,
 "בנהר יעברו ברגל" היינו האי נהרא גינאי שעברו בו רבי פנחס וההוא דדרי חיטי, והיינו "שם נשמחה" לשמחת יו"ט דפסחא, ואמר "מושל בגבורתו", לשנות הטבעים,
 "עיניו בגוים תצפינה", היינו, גם לההוא טייעא שיעבור שם, משום
 ד"הסוררים" שהוא הטייעא,
 "אל ירומו פיהם" לגבי שמיא, כמ"ש כך עושין לבני לוי,

עכ"ל המהרש"א.

* * * * *

וזה **שאמר** "צללו כעופרת במים אדירים" לומר לך שהם נשארו למטה, לפיכך ממשיך הפסוק נורא תהילות **עושה פלא** שזהו **עושה נפלאות** שלא כדרך הטבע, כמ"ש בטור.

* * * * *

ראו העליונים בצרתן של ישראל ולא נתנו שבח והודאה לאלקיהם

כתיב (שמות י"ד ט"ו) ויאמר ידוד אל משה מה תצעק אלי דבר אל בני ישראל ויסעו,

איתא בפרקי דרבי אליעזר (פרק מ"א), וישאו בני ישראל את עיניהם, **ראה משה בצרתם של ישראל**, עמד להתפלל עליהם, אמר לו הב"ה, מה תצעק אלי דבר אל בני ישראל ויסעו,

אמר משה לפני הב"ה, רבון כל העולמים, האויבים אחריהם והים מלפניהם לאי זה דרך יסעו, מה עשה הב"ה, שלח למיכאל השר, ונעשה חומת של אש בין המצריים לישראל, והמצריים היו רוצין לבא אחר ישראל ולא היו יכולין לבא מפני האש,

עליונים לא נתנו שירה

וראו העליונים בצרתן של ישראל כל אותה הלילה, **ולא נתנו שבח והודאה לאלקיהם**, שני ולא קרב זה אל זה כל הלילה, אמר לו הב"ה למשה, משה **נטה ידך על הים ובקעהו**, ונטה משה את ידו על הים, וראו המים פניו של הב"ה **ורגזו וחלו וירדו לתהומות**, שני ראוך עמים יחילו,

ר' אליעזר אומר, ביום שאמ' הב"ה יקוו המים, בו ביום נקפאו המים, ונעשו שנים עשר חלקים כנגד שנים עשר שבטים, ועשו חומות מים בין שביל לשביל והיו רואין אלו את אלו וראו הב"ה מהלך לפניהם ועקבות רגליו לא ראו שני בים דרכך ושבילך במים ראו,

ר' עקיבא אומר, הלכו ישראל לבא אל ים סוף וחזרו לאחוריהם יריאים שלא ישובו המים עליהם ושבטו של בנימין רצה ליכנס שני בנימין צעיר רודם יורדים התחילו שבטו של יהודה שרוגמין שני שרי יהודה רגמתם וקפץ נחשון תחלה וירד לים וקדשו שמו הגדול לעיני הכל ובממשלת יד בן יהודה נחשון נכנסו כל ישראל אחריהם לים שני היתה יהודה לקדשו ישראל ממשלותיו של יהודה.

* * * * *

וזה באמת ענין, שראוי שיסתפקו ממנו ישראל בשליחותו של משה, ואע"פ שהאמינו בו במשה בתחלה על פי האותות כמו שאמר, (שמות ד' ל'), **ויאמן העם**, שהיה להם להסתפק, אם הוא שליח ה' יתברך כמו שאמרנו, למה ירא מהגיד לפרעה הדבר כמו שהוא,

קושיא ג'

למה לא אמר משה לפרעה תן לנו שכרנו שנשתעבדתם בנו,

באמרו (י"א ב'), "דבר נא באזני העם וישאלו". וזה באמת יראה ענין זר מתמיה מאד,

שאע"פ שאנשי מצרים היו חייבים להם שכרן, שנשתעבדו בהם, כמו שאמרו בסנהדרין (צ"א ע"א), לא היו ראויים לבא עליהם בעקבה ובדרכים של אנשי רמיה, שאפילו לא היתה ידם תקיפה וחזקה עליהם לא היה ראוי לעשות כן, וכל שכן אחר שיד ה' יתברך תקיפה וחזקה עליהם, למה הוצרכו לעשות כן,

כי אם לומר תנו לנו שכרנו שנשתעבדתם בנו כך וכך ממון, והרי אמרו חכמינו ז"ל (בבא קמא כ"ז ע"ב) אל תכנס לחצר חברך ליטול את שלך שלא ברשות שלא תראה עליו כגנב, אלא שבור את שניו ואמור לו שלי אני נוטל.

וכל אלו הדברים מתמיהין בעצמם וראוי שיפול ספק מצדן לישראל בנבואתו של משה.

ביאורו הצח של הר"ן בהתיר הקושיות הנ"ל

אבל היתר אלו שני הקשרים הוא דבר אחד, שמדרכי ה' ית' הוא להביא עצות מרחוק להפיל שונאתו בדינו ולקחת נקמתו מהם, כמו שאמר הנביא (ישעיהו כ"ה א'), "ה' אלקי אתה ארוממך אודה שמך כי עשית פלא עצות מרחוק אמונה אומן כי שמת מעיר לגל" וגו' רצה לומר שה' מביא עצות מרחוק להנקם מצריו להביא פלאו על הדרך שהוא רוצה. וה' יתברך כוון ורצה לדון כל המצריים בדבר אשר זדו על ישראל, כמאמר יתרו (שמות י"ח י"א), עתה ידעתי כי גדול ה' וגו', ורצה להביאם בענין שהם בעצמם בבחירתם יכנסו במים וימותו שמה.

ואלו הודיע משה לפרעה, הענין בתחלה, שהגיע קצם להגאל, אין ספק שהיה מסכים בכך מתוקף המכות, ולא היה רודף אחריהם עוד, כי למה ירדפם, אחרי שבעודם ברשותו פטרם ושלחם מאתו,

יסוד היסודות בדרך האמונה, מצאנו בדרשות הר"ן,

בספר דרשות הר"ן, סוף הדרוש האחד עשר, כתב הר"ן,

מצינו, בכל מה שאמר הקב"ה למשה רבינו, ומשה רבינו אמר לבניי ולפרעה, ישנם דברים הנראים אינם מובנים, ומדייק הר"ן כמה שאלות שיש לשאול,

ג' הקושיות שהקשה הר"ן טרם ביאורו

קושיא א'

למה יאמינו יותר בקריעת ים סוף, ממה שהאמינו בכל האותות

כתיב (שמות ד' ל'), "וידבר אהרן את כל הדברים אשר דבר ידוד אל משה ויעש האתת לעיני העם, **ויאמן העם** וישמעו כי פקד ידוד את בני ישראל וכי ראה את ענים ויקדו וישתחוו,

ולאחר קרי"ס כתיב (י"ד ל"א) "וירא ישראל את היד הגדלה אשר עשה ידוד במצרים ויראו העם את ידוד **ויאמינו בידוד** ובמשה עבדו",

וקשה, כי למה יאמינו בו יותר בקריעת ים סוף, ממה שהאמינו בו בכל האותות שעשה במצרים, שכלם היו יוצאים מטבעו של עולם ומנהגו,

קושיא ב'

לאחר שאמר, (שמות ג' ט"ז) "לך ואספת את זקני ישראל ואמרת אליהם, **פקוד פקדתי אתכם** וגו' ואומר אעלה אתכם מעני מצרים אל ארץ זבת חלב ודבש",

מאי טעמא לגנוב דעתו של פרעה כלל, שיאמרו לו אלקי העברים נקרא עלינו נלכה נא דרך שלשת ימים. והנה זה דרך העבדים שאין ידם תקיפה שרוצים לברוח ומתנכלים על אדוניהם לברוח, ולמה משה ואהרן שהיו שלוחי ה' לא יאמרו אל פרעה ביד רמה שהגיע קצם של ישראל ליגאל, ושלא ישתעבד בהם עוד, היד ה' תקצר מהכניע לבו של פרעה להודות הדבר, גם כי יאמרו אליו בפירוש, הלא אם לא יספיקו בזה עשר מכות שהביא עליו, יוסיף עוד עליהם כהנה.

המסקנא שמסיק הר"ן מכל מה שביאר כי ראוי שנהיה סכלים יותר בגאולה עתידה.

והעולה מכל מה שכתבנו הוא, שמתחלה האמינו ישראל במשה על פי האותות, ומה שכתב בקריעת ים סוף, ויאמינו בה' ובמשה עבדו, הוא מה שהותרו מהם הספקות, ונתבררו להם המבוכות שנפלו באמצע, כי ישרים דרכי ה' נשגבים מאד, אשר אם יאמר החכם לדעת לא יוכל למצוא.

והנה אנו רואים בגאולה זו של מצרים שבאותה עת בעצמו שהיתה הגאולה ממשמשת ובאה, היו רואים עצמם נגאלים, ועם כל זה היו רואים פעלים ומעשים שהם סבת גאולתם, ואעפ"כ היו נלאים לעמוד על סבתם עד שגלה ה' ית' ענינם.

כל שכן אנחנו שראוי שנהיה סכלים יותר בגאולה עתידה. מפני זה כתב הרמב"ם ז"ל. שלא יודעו הדברים ההם איך יהיו עד שיהיו, עכ"ל הר"ן.

* * * * *

הציצית מכוונת כנגד גאולת מצרים

כתיב (במדבר פרק ט"ו ל"ח) "דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם ועשו להם ציצת על כנפי בגדיהם לדרתם ונתנו על ציצת הכנף פתיל תכלת"

כתב רש"י (במדבר טו מא) ומיסודו של רבי משה הדרשן העתקתי על כנפי בגדיהם, כנגד (שמות יט) ואשא אתכם על כנפי נשרים.

על ארבע כנפות ולא שלש ולא חמש, כנגד ד' לשונות של גאולה, שנאמר במצרים (שמות ז) והוצאתי והצלתי וגאלתי ולקחתי,

פתיל תכלת, על שם שכול בכורות, תרגום של שכול תכלא. ומכתם היתה בלילה וכן צבע התכלת דומה לרקיע המשחיר לעת ערב

שמונה חוטים שבה כנגד שמונה ימים ששהו ישראל משיצאו ממצרים עד שאמרו שירה על הים, ע"כ,

לכן לא רצה הש"י שיאמר משה לפרעה הענין כאשר הוא, אבל שיאמר שהם הולכים לזבוח דרך שלשת ימים, שכאשר יגידו לו אחר כך "כי ברח העם" יחשוב פרעה מה שחשב, והוא שחשב באמת,

וכן היה ראוי אליו לחשוב, שכל מה שעשה משה רבינו עליו השלום לא בא מאת הש"י אבל נעשה בעקבה וברמיה, כי לולא כן למה יגנוב לבבו לאמר שאינם הולכים רק לזבוח.

ולזאת הסבה עצמה, צוה, "וישאלו איש מאת רעהו". שעם היות שממונם היה מותר להם ויכולין לקחתו ביד רמה, צוה שיבאו בעקבה, שאע"פ שיראה זה לישראל דבר זר,

וזה אמרו. דבר נא באזני העם, ואין נא אלא לשון בקשה, והוא כאמרו ידעתי שהם אנשי חיל שלא יחפצו במרמות ותוך, עם כל זה תחלה פניהם בשמי שיעשו ככה ולא ישאלו למה. וכאשר הוגד למלך מצרים ולעמו, שישראל בורחים אין ספק שחשדום כאנשי דמים ומרמה. שאם לא כן למה יתנכלו אליהם בדברים האלה, וכל זה הגיעם בלי ספק לרדפם. שאלו אמר משה תחלה שישלחם ולא ירדפם עוד, ושיתנו להם שכרם גם כן, אין ספק שאחרי היות כן לא היו זזים ממקומם. וכונת כל אלו הדברים היתה נעלמת מישראל ואולי גם ממשה,

כאן בא הר"ן לבאר בדרך נפלא מה נתגלה לישראל בקי"ס שלא נתגלה להם קודם

ולסבת כל זה, היה ראוי שיסתפקו ישראל בשליחותו של משה, אע"פ שהאמינו בו בתחלה. והוא שרמז ואמר, וירא ישראל את היד הגדולה וגו'. כלומר, אז הכירו שכל מה שהיו מופלאים ממנו תחלה ומסתפקים בו, לא היה רק לסבב שמצריים עצמם יכנסו בים, ולזאת הסבה בעצמה הוא שכתוב בקריעת ים סוף: ויולך ה' את הים ברוח קדים עזה כל הלילה וגו', ואין ספק כי הרוח הזה לא היה מספיק לקרוע את הים, אבל רצה השי"ת להטעות פרעה שיחשוב שהפעל ההוא היה טבעי לא נס, שאלולי היה חושב כן לא היה רודף אחריהם, ואין להפליא, איך היה מדרכי ה' ית' להטעותו בזה, שהוא הטעהו ביותר מזה, כשצוה שיחנו ישראל לפני פי החירות כדי שיאמרו יראתם תבעה עלבונם כמו שאמרו רז"ל והנה הותרו בזה ספקות רבות שראוי לכל משכיל שיספקו.

איתא בגמרא (יומא ט' ע"ב), **מקדש שני** שהיו עוסקין בתורה ובמצות וגמילות חסדים מפני מה חרב, מפני שהיתה בו **שנאת חנם**,

איתא במשנה (אבות פרק א') **הוי מתלמידיו של אהרן, אוהב שלום ורודף שלום, אוהב את הבריות וכו', מבואר, כי דרכו של אהרן היתה, ההיפוך משנאת חנם,**

לפי"ז מובן, מכיון שבזמן בית שני לא הלכו **בדרכו של אהרן,** לכן לא נרמז בפסוקו של אהרן הרמז **לבית שני, רק למקדש ראשון,**

* * * * *

מתי יש לומר אין קטיגור נעשה סניגור

כתיב, (ויקרא ט"ז ד) "כתנת **בד** קדש ילבש ומכנסי **בד** יהיו על בשרו ובאבנט **בד** יחגר ובמצנפת **בד** יצנף בגדי קדש הם"

מהו הגדר של אין קטיגור נעשה סניגור

כתב רש"י, מגיד שאינו משמש לפנים בשמונה בגדים שהוא משמש בהם בחוץ, שיש בהם **זהב,** לפי שאין קטיגור נעשה סניגור,

איתא בגמרא (ראש השנה דף כו עמוד א) אמר רב חסדא, מפני מה אין כהן גדול נכנס **בבגדי זהב לפני ולפנים** לעבוד עבודה - לפי שאין קטיגור נעשה סניגור.

כתב רש"י (ראש השנה כו א) **אין קטיגור** - זהב העגל, ושופר של פרה נמי קטיגור דעגל הוא.

ומקשה הגמרא, ולא, (האם אין מקריבים דבר המזכיר את העגל) והא איכא **דס פר,** (והפר מזכיר את מעשה העגל)

מתרצת הגמרא, הואיל ואשתני - אשתני. כתב רש"י, **הואיל ואישתני** - להיות דס, ואין מראית הפר ניכר. (אין כאן דבר המזכיר את העגל, שיכול לקטרג).

* * * * *

ביאור המהר"ל בקושיית הרא"ם

גור אריה (במדבר ט"ו מ"א) במ"ש כנגד שמנה יום ששהו ישראל משיצאו ממצרים, הקשה הרא"ם, דבפרשת בשלח (שמות יד, ה) כתב רש"י שהשירה אמרו ביום ז' [של פסח], לכך אנו קוראים את השירה ביום ז', וכאן פירש דהיתה השירה ביום ח'.

ואין זה קשיא, דמן סוף היציאה עד יום ז' של פסח הוא ז' ימים, ומתחלת היציאה עד שאמרו שירה ח' ימים, דחשיב זמן התחלת היציאה מחצות י"ד, שאז יצא מרשות מצרים כיון ששחטו הפסח (שמות יב, ו), שהוא אלוהיהם, ולא היו רשאים לומר דבר להם, זה נקרא יציאה מרשותם. אף על גב דהליכה ממש - גמר יציאתם ממצרים - היה ביום ט"ו (להלן לג, ג).

וראיה שהוציאם מרשות מצרים ביום י"ד, שהרי איסור חמץ מתחיל ביום ארבעה עשר מחצות ואילך (פסחים ד ע"ב), ואכילת מצה בליל חמשה עשר (שמות יב, יח), אלא מפני שמתחיל היציאה מחצות יום ארבעה עשר, ע"כ דברי המהר"ל,

אפשר לומר עוד, שבע חוטים כנגד שבע ימים, וחוט שמיני רמז ליו"ט אחרון של פסח,

ועוד אפשר לומר שהיום השמיני, כנגד התכל שהוא כנגד הבכורים, ובבכורים יש חלק המכה, וחלק המיתה, כמבואר בנחלת יעקב מסכת שמחות, ולכן עשו יום נוסף,

* * * * *

פרשת אחרי

ביאור נאה למה מרמז הכתוב לבית ראשון, ולבית שני לא

כתיב (ויקרא ט"ז ג') **בזאת יבא אהרן אל הקדש** כתב רש"י "בזאת", גימטריא שלו, **ד' מאות ועשר** רמז לבית ראשון, ע"כ, פירוש שיעמוד הבית 410 שנים והכהנים יעשו בו את העבודה,

הקשו המפרשים, למה רמזה תורה לבית ראשון בלבד, **ולבית שני לא, ואפשר לבאר,** כדלקמן,

איתא בגמרא (חגיגה דף י עמוד א), **הלכות שבת** - הרי הם כהררים התלוין בשערה, ע"כ,

איתא בגמרא, (סוכה נ"ב ע"א), לעתיד לבא, מביאו הקדוש ברוך הוא ליצר הרע ושוחטו, בפני הצדיקים ובפני הרשעים, **צדיקים** נדמה להם **כהר גבוה**, **ורשעים** נדמה להם **כחוט השערה**, הללו בוכין והללו בוכין, צדיקים בוכין ואומרים היאך יכולנו לכבוש הר גבוה כזה, ורשעים בוכין ואומרים היאך לא יכולנו לכבוש את חוט השערה הזה, **יצר הרע**, בתחילה דומה לחוט של בוכיא (קורי עכביש), ולבסוף דומה כעבותות העגלה, שנאמר (ישעיהו ה' י"ח) "הוי מושכי העון בחבלי השוא, וכעבות העגלה חטאה", ע"כ,

כתב המהרש"א, ד"ה דומה לחוט. נראה לפרש, משום דאמרו, **דלצדיקים נדמה להר, ולרשעים לשער, לומר, דלא הוּוּ ב' הפכים בנושא א', אלא,**

דמתחלה דומה לשער, דמיון החוט של בוכיא (קורי עכביש), היינו **לרשעים**, שאינן רואין מה יהיה בסוף,

ולבסוף דומה להר, דמיון לעבות העגלה, היינו לצדיקים, שרואין מה יהיה בסופן, ומרחיקין מתחלת העבירה, עכ"ד המהרש"א,

איתא בגמרא (שבת דף קה עמוד ב) כך אומנתו של יצר הרע, היום אומר לו עשה כך ולמחר אומר לו עשה כך. עד שאומר לו עבוד **עבודה זרה**, ע"כ,

איתא בגמרא (עבודה זרה דף מה עמוד א) כל מקום שאתה מוצא **הר גבוה** וגבעה נשאה ועץ רענן, דע שיש שם **עבודת זרה**.

מבואר, מכל הני חמשה מאמרי חז"ל, כי דרכו של יצר הרע לתעתע באדם בחוט השערה ועוד חוט השערה, עד שנעשה כהר, כאומרז"ל עשה כך ועשה כך עד וכו' עבודה זרה,

ועבודה זרה הוא ההר גבוה שנעשה מהשערה ועוד שערה ועוד שערה, והר גבוה הוא עבודה זרה כאומרז"ל כל מקום שאתה מוצא **הר גבוה** וגבעה נשאה ועץ רענן, דע שיש שם **עבודה זרה**.

והלכות שבת הם הם **הררים התלוים בשערה**, לפיכך השומר **הלכות שבת** שהם **הררים התלויים בשערה**, מוחלים לן על עוון **עבודה זרה** שנעשה ממה שאמר לו יצר הרע עשה כך

למה צריך הקב"ה לשוחטו ליצר הרע ומלאך המות

תפקידו המשולש של היצר הרע

איתא בגמרא, (בבא בתרא דף טז עמוד א) במתניתא תנא, יורד ומתעה ועולה ומרגיז, נוטל רשות ונוטל נשמה.

כתב רש"י (בבא בתרא דף טז עמוד א) הכי פירושו, **היצר הרע**, יורד למטה ומתעה את הבריות לחטוא, ועולה למעלה ומרגיז את חמת המלך בהשטנותו, נוטל ממנו רשות להרוג את החוטא,

מבואר, כי הוא היצר הרע הוא המקטרג, והוא המלאך המות,

איתא בגמרא, (סוכה דף נב עמוד א) לעתיד לבא מביאו הקדוש ברוך הוא ליצר הרע, ושוחטו בפני הצדיקים ובפני הרשעים. צדיקים נדמה להם **כהר גבוה**, ורשעים נדמה להם **כחוט השערה**. הללו בוכין, והללו בוכין. צדיקים בוכין ואומרים: היאך יכולנו לכבוש הר גבוה כזה, ורשעים בוכין ואומרים, היאך לא יכולנו לכבוש את חוט השערה הזה,

יש להבין, למה צריך הקב"ה לשחוט ליצר הרע,

יש לבאר, על פי מה שנתבאר לעיל שע"י ששוחטו לפר החטאת, ונעשה דם הרי אין זה יותר פר היכול לקטרג, מכיון ואישתני מפר לדם,

לפי זה נאמר, שרצה הקב"ה לשוחטו ליצר הרע, שישתנה, והואיל ואישתני אישתני, ולא יוכל לקטרג יותר.

* * * * *

ביאור, למה משמר שבת, וכהלכתו מוחלין לו על עבודה זרה

איתא בגמרא (שבת ק"ח ב), כל המשמר "שבת" "כהלכתו", אפילו עובד **עבודה זרה** כדור אנוש מוחלין לו, ע"כ,

יש להבין, למה אמרו חז"ל כי שמירת שבת כהלכתו מביא מחילה אפילו על עבודה זרה,

ולמה אין מערבין בה דבש. מפני שהתורה אמרה כי כל שאר וכל דבש לא תקטירו ממנו, ע"כ,

וקשה, כיון שאמר שאין אדם יכול לעמוד מפני ריחה, זה עצמו טעם מספיק שלא ליתן בה דבש, אז למה באה השאלה, ולמה אין מערבין בה דבש.

אלא שמכאן למדנו, כי אעפ"י שיש טעם לדבר, אנו אין לנו לקיים הדבר, רק מפני, שהתורה אמרה, ולא בגלל סיבות אחרות.

* * * * *

ביאור המהר"ל למה היה מחזירן למכתשת בערב יום כיפור

כתיב (ויקרא ט"ז י"ב) "ולקח מלא המחתה גחלי אש מעל המזבח מלפני ידוד ומלא חפניו קטרת סמים דקה והביא מבית לפרכת",

וברש"י, (מיומא מ"ה ע"א) דקה, מה ת"ל דקה, והלא כל הקטורת דקה היא שנאמר (שמות ל"ו) ושחקת ממנה הדק, אלא שתהא דקה מן הדקה, שמערב יום הכפורים היה מחזירה למכתשת,

איתא בגמרא, (כריתות ו' ע"ב), ושלוש מנין יתירין שמהן כ"ג מכניס מלא חפניו ביום הכפורים, נותן אותה למכתשת בערב יום הכפורים, ושוחקן יפה יפה, כדי שתהא דקה מן הדקה, כדתניא דקה מה ת"ל והלא כבר נאמר ושחקת ממנו הדק מה ת"ל דקה כדי שתהא דקה מן הדקה, ע"כ

איתא בגמרא (ערכין ט"ז ע"א) תנא דבי רבי ישמעאל על מה קטרת מכפרת על לשון הרע אמר הקדוש ברוך הוא יבא דבר שבחשאי ויכפר על מעשה חשאי,

בדרשות המהר"ל מבואר כי ביו"כ מכפר גם על אבק לשוה"ר

בענין זה, דרוש נאה יש, בדרשות מהר"ל - דרוש לשבת תשובה (בסוף ספר באר הגולה, דרוש משנת שד"מ, עמוד פ"א) וז"ל, ובפרק גט פשוט (ב"ב קס"ה, א') אמר רב יהודה אמר רב, רוב בגזל, ומיעוט בעריות, והכל בלשון הרע, לשון הרע סלקא דעתך, אלא הכל באבק לשון הרע.

ועשה כך עד וכו', שהוא חוט השערה ועוד חוט השערה עד שאומר לו עבוד עבודה זרה. וזהו כל המשמר "שבת" "כהלכתו", אפילו עובד עבודה זרה כדור אנוש - מוחלין לו

* * * * *

הקטורת מכפר על לשון הרע לפי שיש לצרף פושעי ישראל,

כתיב (ויקרא ט"ז י"ב), "ולקח מלא המחתה גחלי אש מעל המזבח מלפני ידוד, ומלא חפניו קטרת סמים דקה" וגו',

איתא בגמרא (ערכין ט"ז ע"א), קטורת מכפר על לשון הרע, והכי איתא, ולשון הרע בקטרת, דתניא ר' חנינא, למדנו לקטרת שמכפרת, דכתיב (במדבר י"ז י"ב) "ויתן את הקטרת ויכפר על העם", ותנא דבי רבי ישמעאל, על מה קטרת מכפרת על לשון הרע, אמר הקדוש ברוך הוא יבא דבר שבחשאי ויכפר על מעשה חשאי,

איתא בגמרא (כריתות ו' ע"ב), א"ר חנא בר בזנא א"ר שמעון חסידא, כל תענית שאין בה מפושעי ישראל אינה תענית, שהרי חלבנה ריחה רע, ומנאה הכתוב עם סממני הקטורת,

אפשר לתת טעם על כך שהקטורת מכפר על לשון הרע, מכיוון ורואה האדם כי יש לצרף מפושעי ישראל לכל תענית, עושה האדם חשבון נפש לעצמו, לומר, כי אין לדבר לשון הרע על פושעי ישראל, ואז חוזר בתשובה על לשון הרע שדיבר, ומכיוון ומחשבה זו באה לו ע"י הקטורת, שממנה לומדים לצרף פושעי ישראל, לכן באה הקטורת ומכפרת על לשון הרע.

* * * * *

למה אמרו חז"ל הטעם מפני שהתורה אמרה, הרי אין אדם יכול לעמוד בה,

איתא בגמרא ירושלמי (יומא כ"ג ע"א) תניא בר קפרא אומר, אחת לששים או לשבעים שנה היתה באה של שירים לחצאין. ועוד תני בר קפרא, אלו היה נותן בה קורטוב של דבש אין אדם יכול לעמד מפני ריחה.

כתב רש"י (דברים ל"ב מ"ח), "וידבר ה' אל משה **בעצם היום הזה**" - בג' מקומות נאמר **בעצם היום הזה**.

בנח, נאמר **בעצם היום הזה** בא נח וגו', במראית אורו של יום, לפי שהיו בני דורו אומרים, בין כך וכך אם אנו מרגישים בו, **אין אנו מניחין אותו ליכנס בתיבה**, ולא עוד אלא אנו נוטלין כשילין וקרדומות ומבקעין את התיבה, אמר הקב"ה, הריני מכניסו בחצי היום, וכל מי שיש בידו כח למחות יבא וימחה,

במצרים נאמר **בעצם היום הזה** הוציא ה', לפי שהיו מצריים אומרים בכך וכך, אם אנו מרגישים בהם אין אנו מניחין אותן לצאת, ולא עוד אלא אנו נוטלין סייפות וכלי זיין והורגין להם, אמר הקב"ה, הריני מוציאן בחצי היום, וכל מי שיש בו כח למחות יבא וימחה,

במיתתו של משה נאמר **בעצם היום הזה**, לפי שהיו ישראל אומרים, בכך וכך אם אנו מרגישים בו אין אנו מניחין אותו, אדם שהוציאנו ממצרים, וקרע לנו את היס, והוריד לנו את המן, והגיז לנו את השליו, והעלה לנו את הבאר, ונתן לנו את התורה, אין אנו מניחין אותו, אמר הקב"ה הריני מכניסו בחצי היום וכו',

וכך אפשר לפרש גם ביום כפור, שאומר הקב"ה לשטן ולמלאכי חבלה, לפי שאינם רוצים שהקב"ה יסלח לעמו ישראל, אומר להם הקב"ה, **בעיצומו של יום**, אני מכפר להם, וכל מי שיש בו כח למחות יבא וימחה,

* * * * *

טעם נאה למה אומרים ביו"כ בקול רם

איתא בגמרא (פסחים נ"ו ע"א), תנו רבנן, כיצד היו כורכין את שמע, אומרים שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד ולא היו מפסיקין, (בין אחד לואהבת) דברי רבי מאיר, רבי יהודה אומר מפסיקין היו אלא שלא היו אומרים **ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד**,

ואנן מאי טעמא אמרינן ליה, כדדריש רבי שמעון בן לקיש, דאמר רבי שמעון בן לקיש,

ויקרא יעקב אל בניו ויאמר האספו ואגידה לכם, ביקש יעקב לגלות לבניו קץ הימין ונסתלקה ממנו שכינה אמר שמא חס ושלוש יש

ולכך יש שני קטורת ביום הכפורים, האחד על **לשון הרע** ממש והשני על **אבק לשון הרע**. ולפיכך אמרו במסכת יומא (מ"ה ע"א) ומלא חפניו קטרת סמים דקה, **דקה מן הדקה** שבערב יום הכפורים, מחזיר הקטורת למכתשת עד שהיא דקה מן הדקה.

וזה, מפני כי הקטורת הנוסף ביום הכפורים הוא בשביל **אבק לשון הרע**, ולכך צריך **אבק גמור** שהוא על **אבק לשון הרע**. ומפני שאמרו **והכל באבק לשון הרע**,

ורצה לומר שאי אפשר לאדם במה שהוא אדם להיות נשמר מזה, ולכך, בשאר ימות השנה אין ראוי שיהיה כפרה מיוחדת על זה. אבל ביום הכפורים שאדם הוא במדרגת המלאך יש לסלק את חטאו עד שיהיה כמו מלאך, ולכך ביום זה ראוי שיהיה קטורת זה לפני ולפנים שאין מקום ראוי לבא רק ביום הכפורים בלבד ושם מכפר על החטא הזה עד שהוא טהור לגמרי כמו מלאך. **עכ"ל המהר"ל**,

* * * * *

ואפשר לומר עוד, שלפיכך היו בערב יום הכיפורים שוחקין הקטורת **הדק היטיב** שתהא **דקה מן הדקה**, מכיון שבכל ימות השנה, אנו צריכין לצרף, **פושעי ישראל**, כדלעיל,

אך ביום הכיפורים אנו **מתירין** להתפלל עם **העברינים**, וזאת כדי שיבואו לחזור בתשובה ביום הגדול והנורא,

לפיכך הפושע ישראל **שבכל ימות השנה מצטרף כפושע ישראל**, ביום כפור, יש רמז בכך שאינו **אותו פושע ישראל**, שבא להתפלל ולחזור בתשובה, ולכן שוחקין הקטורת עם **החלבנה** שבתוכו, לרמז שאינו אותו חלבנה, של כל השנה.

* * * * *

ביאור אומרז"ל עצומו של יום מכפר

כתיב (ויקרא ט"ז ל'), "כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני ידוד תטהרו",

איתא בתורת כהנים, עיצומו של יום מכפר, יש לבאר את לשונם של חז"ל שאמרו **עיצומו של יום**, כאילו נאמר בתורה, **בעצם היום הזה**,

אפשר לתת טעם, במה זכה חזקיהו שדורו היה ראש לכל הדורות בלימוד התורה שכל עסקיהם היה בתורה,

כדאיתא בגמרא סנהדרין (צ"ד ע"ב), עיי"ש, ובמהרש"א באריכות על עניין גודל לימוד התורה שהיה בימי חזקיהו,

וכך אפשר לומר, דלא מצינו בכל איסורים שבתורה, שנאמר **ונתתי פני, ואתן את פני, רק במעביר בנו למולך, ובאיסור דם**, ומשום שזכה חזקיהו להנצל **מהמולך ע"י דם**, ורק בשתי איסורים אלו אמר הקב"ה **פונה אני מכל עסקי**, לכן אמר חזקיהו, אף אני אעשה כן, **ופונה אני מכל עסקי**, לעסוק רק בדברי הקב"ה, ועשה, שיעשו כולם כן, כאמז"ל (סנהדרין צ"ד ע"ב), שנעץ חרב וכו' וזה הטעם שזכה כי בימיו **יפנו כולם מכל עסקיהם לעסוק בתורה**, ועיין עוד בעניין אחז וחזקיהו בסנהדרין ק"ד ע"א.

* * * * *

למה כתבה תורה איסור העברת בנו למולך בין איסורי עריות

כתיב, (ויקרא י"ח כ"א), "מזרעך לא תתן להעביר למלך ולא תחלל את שם אלקיך אני ידוד",

יש להבין, פרשה זו נאמרה באיסורי עריות בלבד, א"כ למה כתבה תורה בין כל איסורי העריות, את האיסור של **ומזרעך לא תתן להעביר למלך**, מה שייד איסור מולך לאיסורי עריות,

אפשר לומר, דבזה אמרה תורה, כי מי שנולד באיסור עריות, סופו שיהיה מועבר למולך, ויש בהם ששורפים את בניהם באש, ובכך נגרר לגי עבירות, ע"ז ג"ע וש"ד. (ועיין רמב"ן).

* * * * *

להערות הארות ולקבלת העלון, ניתן לפנות אל
"מכון פאר" רח' חזון איש 2 בני ברק
פקס 03-6161777, מייל yud10@017.net.il
נייד 0527-616166

במטתי פסול, כאברהם שיצא ממנו ישמעאל ואבי יצחק שיצא ממנו עשו, אמרו לו בניו **שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד**, אמרו, **כשם שאין בלבך אלא אחד כך אין בלבנו אלא אחד**, באותה שעה פתח יעקב אבינו ואמר **ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד**,

אמרי רבנן, היכי נעביד, **נאמרוהו לא אמרו משה רבינו, לא נאמרוהו אמרו יעקב**, התקינו שיהו אומרים אותו **בחשאי**,

אמר רבי אבהו התקינו שיהו אומרים אותו **בקול רם מפני תרעומת המינין**, כתב רש"י, תרעומת המינין, שלא יהו אומרים עלינו **שאנו מוסיפין דבר שאינו הגון בחשאי**, ובנהרדעא **דליכא מינין עד השתא אמרי לה בחשאי**, ע"כ,

מבואר, דבמקום **דאיכא מינין** אומרים ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, **בקול רם**, שלא יהיו אומרים עלינו **שאנו מוסיפין דבר שאינו הגון בחשאי**, ובמקום **דליכא מינין** אומרים אותו **בחשאי**,

לפי זה אפשר לומר, דביום כיפור, שאנו מתירים להתפלל עם העברניים, ואיכא חשש, שלא יהיו אומרים עלינו שאנו מוסיפין דבר שאינו הגון בחשאי, לכן צריך לומר בקול רם.

* * * * *

במה זכה חזקיהו המלך שדורו היה ראש וראשון לכל הדורות בלימוד התורה

כתיב (ויקרא י"ז י"ז) "ואיש איש מבית ישראל ומן הגר הגר בתוכם אשר יאכל כל דם **ונתתי פני בנפש האכלת את הדם**",

כתיב (ויקרא כ"ג ג') "ואני אתן את פני באיש ההוא והכרתי אתו מקרב עמו כי מזרעו **נתן למלך**", ובשתי המקומות פירש רש"י (מתורת כהנים) **פונה אני מכל עסקי ועוסק באיש ההוא**,

איתא בגמרא (סנהדרין ס"ג ע"ב) אף חזקיהו מלך יהודה ביקש אביו לעשות לו כן אלא שסכתו אמו סלמנדרא, ע"כ

וברש"י לעשות לו כן לשורפו באש כמו הספרים, אלא שסכתו אמו סלמנדרא, וברש"י סלמנדרא, הסך מדמה אין האור שולט בו,